

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Braga)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. L. Bulgac, A. Panov, Gr. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

11 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Vdovîi împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin condamnarea ilegală și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 14 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 28 ianuarie 2019, Gheorghe Vdovîi, reprezentat de avocatul Vasile Nicoară, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova solicitând încasarea de la bugetul de stat a sumei de 65350 de lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 100000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 10000 de lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că prin ordonanța din 18 februarie 2014 s-a dispus pornirea urmăririi penale în baza art. 328 alin. (1) Cod penal, pe faptul depășirii atribuțiilor de serviciu de către factorii de decizie din cadrul ÎS „Moldsilva”. Ulterior prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție din 09 iulie 2014, a fost pus sub învinuire, fiind acuzat de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 328 alin. (3) lit. b) Cod penal. Cauza fiind trimisă în judecată prin actul de sesizare (rechizitoriu), însă printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă s-a constatat că acuzațiile penale au fost lansate cu încălcarea dreptului fundamental garantat de art. 6 CEDO.

Totodată, a precizat că inițial prin sentința din 06 iulie 2015 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. b) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 3 ani. Prin decizia din

15 februarie 2016 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul procurorului ca fiind nefondat, însă au fost admise apelurile apărătorilor, fiind casată sentința primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, astfel a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal. Totodată procesul a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală. Prin decizia din 18 octombrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, au fost admise recursurile ordinare declarate de acuzatorul de stat și de reclamant (acuzat), fiind casată integral decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău. Prin decizia din 07 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, emisă în rezultatul rejudecării cauzei penale, s-a dispus respingerea apelului procurorului ca fiind nefondat, iar apelurile părții apărării au fost admise, fiind casată integral sentința primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre prin care reclamantul (acuzat) a fost achitat pentru acuzația de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (3) lit. b) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive de infracțiune. Prin decizia din 13 septembrie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-a dispus respingerea recursului ordinar declarat de procuror, ca fiind inadmisibil.

Cu referire la prejudiciul material, reclamantul a menționat că a suportat cheltuieli de asistență juridică în mărime totală de 63350 de lei, conform bonurilor de plată anexate în acest sens.

Cu referire la prejudiciul moral, reclamantul a afirmat că la estimarea prejudiciului moral la suma de 100000 de lei, s-a luat în considerare caracterul excepțional al cazului, gravitatea infracțiunii de săvârșirea căreia a fost învinuit, caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată, natura dreptului personal lezat, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea sa, având în vedere articolele din mass-media despre condamnarea sa. Astfel, suma pretinsă ar reprezenta o compensare rezonabilă și echitabilă a prejudiciului moral, respectiv compensarea respectivă ar putea atenua suferințele fizice și psihice cauzate.

Prin hotărârea din 08 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gheorghe Vdovîi și s-a încasat de la bugetul de stat în beneficiul lui Gheorghe Vdovîi suma de 65350 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzat în rezultatul condamnării ilegale, suma de 30000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat și suma de 5000 de lei cu titlu de cheltuieli de judecare a cauzei; în rest pretențiile au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Prin decizia din 14 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și cererea de apel depusă de Procuratura Generală a Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 08 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel citând prevederile art. 117 alin.(1), art. 121, art. 130 alin.(1), art. 373 Cod de procedură civilă, art. 1405 alin.(1) Cod civil, în redacția în vigoare la data sesizării instanței de judecată, art. 1, art.2 alin.(1), art.3 alin.(1) lit.a), art. 6 lit. a), b),c),d), art. 7 lit.e), g) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, a relevat că având în vedere că Gheorghe Vdovîi în cadrul urmăririi penale a fost

recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute la art.328 alin. (3) lit. b), d) din Codul penal, fiindu-i aplicată pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, iar ulterior fiind achitat din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale componenței de infracțiune, acesta cade sub incidența Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Cu referire la prevederile art. 1422 Cod civil, în redacția în vigoare până la 01 martie 2019, art. 10, art. 11 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, instanța de apel a conchis că în situația în care Gheorghe Vdovîi a fost pus sub învinuire, iar prin decizia din 15 februarie 2016 a Curții de Apel a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 328 alin. (1) lit. b), d) Cod penal, procesul fiind încetat pe motivul expirării termenului de prescripție și ținând cont de faptul că într-un final reclamantul a fost achitat de sub acuzațiile aduse de către acuzatorul de stat, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale componenței de infracțiune, rezultă că acesta este subiectul tragerii ilegale la răspundere penală și a condamnării ilegale. Iar în urma acțiunilor organelor de drept, reclamantul a suportat suferințe fizice și psihice, fiindu-i afectat dreptul la libera circulație și dreptul la respectarea vieții private, garantate atât de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, cât și de Constituția Republicii Moldova, respectiv prima instanță întemeiat a ajuns la concluzia admiterii parțiale a pretenției reclamantului ce ține de încasarea prejudiciului moral și necesitatea încasării prejudiciului în mărime de 30000 de lei. Or, suma dispusă spre încasare de către instanța de fond este una rezonabilă și echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat lui Vdovîi Gheorghe prin atragere ilegală la răspundere penală, fiind proporțională cu sumele acordate de instanțele naționale, cât și de Curtea Europeană pe cazuri similare. Mai mult, despăgubirea acordată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe fizice sau psihice. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

De asemenea, instanța de apel redând prevederile art. 7 lit. e), g) al Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, a punctat că prima instanța a ajuns la concluzia corectă precum că pretenția reclamantului Gheorghe Vdovîi privind compensarea prejudiciului material (cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul examinării cauzei penale), urmează a fi admisă în întregime, adică în mărime de 63350 de lei, enumerând în acest sens copiile certificate ale bonurilor de plată.

În privința cerinței reclamantului privind compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în prezentul proces, instanța de apel a constatat că prima instanță corect a concluzionat că cerința respectivă urmează a fi admisă parțial, în mărime de 3000 de lei, deoarece din dispozițiile art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, doar această sumă corespunde cerințelor legale ce reglementează aspectul dat, suma

indicată fiind reală, suportată de fapt, necesară în vederea realizării efective a dreptului reclamantului la apărare și rezonabilă în raport cu volumul de lucru prestat de avocat, ce poate fi dedus din materialele cauzei, complexitatea cauzei, etc.

La 10 ianuarie 2020, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 14 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța a interpretat în mod eronat legea, iar probele au fost apreciate arbitrar. Or, acțiunea înaintată nu este întemeiată, în condițiile în care nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești, atrage răspunderea statului.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 14 noiembrie 2019, iar Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs la 10 ianuarie 2020.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei participanților la proces la 24 decembrie 2019, conform scrisorii de însoțire (f.d.162), iar recurentul a recepționat-o la data de 27 decembrie 2019, conform ștampilei instituției (f.d.174). Astfel, recursul este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 14 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat